

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра громадського здоров'я з лікарсько - трудовою експертизою

СИЛАБУС

Менеджмент та лідерство в системі громадського здоров'я

Обов'язкова компонента

освітньо-професійна програма
рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність

Громадське здоров'я
другий (магістерський)
22 «Охорона здоров'я»
229 «Громадське здоров'я»

кваліфікація освітня

магістр громадського здоров'я

форма навчання

заочна

Курс та семестр вивчення
навчальної дисципліни

Курс –II
Семестр – III, IV

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧА

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	<i>Мац Тетяна Павлівна, кандидат економічних наук, доцент</i>
Контактний телефон	0990662176
E-mail	t.mats@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://soc-med.pdmu.edu.ua/

Основні характеристики навчальної дисципліни

Обсяг навчальної дисципліни

Дисципліна складається з одного модуля

Кількість кредитів ЄКТС / годин – 6 /180, із них:

Лекції (год.) – 4

Практичні (год.) – 20

Консультації (год.) – 12

Самостійна робота (год.) – 144

Вид контролю - підсумковий модульний контроль (ПМК)

Політика навчальної дисципліни

Шановні здобувачі!

Вивчення освітньої компоненти передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії – дружнє, творче, відкрите до конструктивної критики. *Учасники освітнього процесу дотримуються принципів та норм етики та деонтології: толерантні, доброзичливі та виважені у спілкуванні.*

При очному навчанні вчасно з'являйтеся на базу кафедри: поліклінічне відділення КП «4-та міська клінічна лікарня Полтавської міської Ради» (м.Полтава, пр.Залізний, 17) або в інші аудиторії університету, де за розкладом відбуватимуться заняття.

Викладання на кафедрі відбувається відповідно до норм чинного законодавства України та нормативних документів ПДМУ, з якими можна ознайомитися за посиланням: <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>

У міжсесійний період у Вас є можливість долучатися до консультативних занять, які викладачі проводить шляхом Zoom- конференцій (камера та мікрофон мають бути увімкнені).

Самостійна підготовка здійснюється на платформі e-Aristo, доступ до якої забезпечує адміністрація ННМІ.

Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності учасників освітнього процесу нашого університету регулюється Кодексом академічної доброчесності

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/w06zPTIU3h58RxfeqTTwy7bSS9MTlfSDrxtHezK6.pdf?_ga=2.14937590.1521394657.1630681136). Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/Sj670MBVmC9qGVuTmHU8k9ZGKuX3DlzIwRNr8pBu.pdf) встановлює норми та правила академічної доброчесності при виконанні письмових робіт.

Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:
присутність на лекціях, активності на практичних заняттях, відповідальність та старанність при поточному та підсумковому контролях.

Наголошуємо! Перескладання ПМК з метою підвищення оцінки не допускається.

Порядок перегляду оцінки з дисципліни регламентується Положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти.
https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/DDgFa7zhzJAcNHnKamWyKPDd1P2msJNfrEAy36Bu.pdf

Презентації та виступи мають бути авторськими оригінальними.

Звертаємо увагу !!! При вивченні дисципліни вітається залучення здобувачів освіти до неформальної освіти у вигляді участі у вебінарах, конференція, семінарах за тематиками дисципліни.

Анотація до дисципліни:

«Менеджмент» – це поняття, яке використовують переважно для характеристики процесів управління організаціями (підприємствами).

Лідерство у галузі громадського здоров'я є динамічний процес, заснований на стосунках, який створює порядок денний для змін, використовуючи чітке бачення, та створює потужну мережу впровадження, щоб робити речі через інших людей.

Предметом вивчення дисципліни є загальні закономірності, принципи формування, функціонування та розвитку системи управління організацією; управлінські відносини, розвиток лідерства і їх взаємозв'язок.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни:

Пререквізити Вивчення освітньої компоненти ґрунтується на знаннях, отриманих здобувачами освіти на таких навчальних дисциплінах: Економіка охорони здоров'я, Організація охорони здоров'я, Громадське здоров'я.

Постреквізити: Знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної компоненти, потрібні для вивчення таких дисциплін, як Громадське здоров'я (Модуль 3.), проходження практики та написання кваліфікаційної роботи магістра.

Мета дисципліни

Мета дисципліни – надати теоретичні знання та забезпечити набуття практичних вмінь і навиків з менеджменту і лідерства щодо формування належного рівня професійної компетентності.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі громадського здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.	
Загальні компетенції ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 11. Здатність розробляти та управляти проектами. ЗК 12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 14. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.	Спеціальні компетенції СК 1. Здатність оцінювати, інтерпретувати, порівнювати та прогнозувати основні показники громадського здоров'я. СК 2. Здатність визначати пріоритети і проводити оцінку потреб сфери громадського здоров'я у конкретній ситуації. СК 5. Здатність оцінювати ризики та обґрунтовувати доцільні дії у відповідь на надзвичайні ситуації в сфері громадського здоров'я. СК 7. Здатність створювати команду для діяльності у сфері громадського здоров'я і забезпечувати її ефективну роботу. СК 8. Здатність розробляти проекти надання послуг громадського здоров'я та профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань, промоції здоров'я, та забезпечувати їх реалізацію. СК 9. Здатність розробляти заходи з адвокації, комунікації та соціальної мобілізації у сфері громадського здоров'я.

Програмні результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна:

ПРН 3. Визначати пріоритети та оцінювати потреби сфери громадського здоров'я, пропонувати науково обґрунтовані заходи та розробляти відповідні висновки та стратегії, які спрямовані на покращення галузі охорони здоров'я.

ПРН 4. Організовувати заходи з нагляду за станом здоров'я населення з використанням міжсекторального підходу.

ПРН 10. Розробляти заходи з профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань та сприяти їх реалізації на практиці згідно чинного законодавства.

ПРН 11. Розробляти та впроваджувати стратегії, політики та окремі заходи у сфері промоції здоров'я, здійснювати ефективну комунікацію у сфері громадського здоров'я з використанням різних каналів та технік комунікації.

ПРН 15. Розширювати розуміння засад сфери громадського здоров'я у закладах освіти різного рівня та реалізовувати заходи спрямовані на розвиток кадрового потенціалу в тому числі вільно володіючих англійською мовою.

ПРН 16. Здійснювати наставництво та сприяти безперервному професійному розвитку фахівців з громадського здоров'я.

ПРН 17. Виконувати управлінські функції та організовувати надання якісних послуг у сфері громадського здоров'я.

ПРН 18. Здійснювати адвокацію, комунікацію та соціальну мобілізацію у сфері громадського здоров'я, підтримувати лідерство та залучати і посилювати спільноти з метою збереження і зміцнення здоров'я населення.

ПРН 19. Критично оцінювати результати наукових досліджень та здійснювати пошук потрібної наукової інформації у сфері громадського здоров'я, аналізувати інформацію, здійснювати дослідження, формулювати за його результатами висновки та рекомендації щодо їх впровадження.

Програма дисципліни

Тематичний план лекцій

№ п/п	Тема	К-ть годин
1.	Менеджмент як наука. Види менеджменту. Управління та менеджмент: спільне та відмінності. Прийняття рішень та вирішення проблем, прогнозування та бачення, розробка стратегії та політики, спілкування та захист здоров'я. Контроль як функція управління та його види.	2
2.	<i>Лідерство в галузі громадського здоров'я.</i> Функції та форми лідерства. Історичні лідери громадського здоров'я. Харизма та харизматичність. Ораторське мистецтво.	2
	<i>Всього</i>	4

Тематичний план практичних занять

№ п/п	Тема	К-ть годин
1.	<i>Поняття і сутність менеджменту</i> Предмет, об'єкт і суб'єкт менеджменту; Основні риси та характеристики менеджменту. Види менеджменту. Характеристики організацій. Функції менеджменту. Управління як процес. Особливості управлінської діяльності. Ролі та завдання менеджерів.	2
2.	<i>Принципи і методи управління</i> Загальні принципи управління. Принципи управління за планово-адміністративної системи господарювання. Сучасні принципи управління і методологія їх розроблення. Методи управління, їх сутність і особливості. Мотивація: види та принципи застосування.	2
3.	<i>Рішення в процесі управління: суть, вимоги, недоліки.</i> Суть управління, вимоги, недоліки. Процес прийняття та реалізації управлінських рішень. Суть та особливості управлінських рішень. Класифікація рішень. Методи прийняття	2

	рішень. Технологія прийняття управлінських рішень. Причини прийняття невдалих рішень.	
4.	<i>Інформація та комунікації в менеджменті.</i> Теорії комунікацій. Види комунікацій. Класифікація інформації в управлінні: за змістом, джерелом, ступенем обробки, терміном надходження. Вимоги до інформації: адаптивність, адекватність, актуальність, достовірність, корисність, об'єктивність.	2
5.	<i>Менеджмент людських ресурсів.</i> Система мотивації в менеджменті людських ресурсів. Суть і зміст менеджменту людських ресурсів. Кадровий менеджмент. Теорії Мак-Грегори. Особливості роботи з персоналом на початку ХХІ ст. Розвиток кадрового менеджменту і менеджменту персоналу в Україні.	2
6.	<i>Внутрішнє та зовнішнє середовище організації в системі громадського здоров'я.</i> Складові внутрішнього середовища організації. Цілі як засоби формування і розвитку організації. Структура організації. Система технологій організації. Взаємозалежність внутрішніх складових організації. Сутність і характеристики зовнішнього середовища організації. Середовище прямої дії (мікросередовище) організації. Середовище непрямой дії (макросередовище) організації.	2
7.	<i>Кризис менеджмент.</i> Управління конфліктами та стресами. Кризові комунікації. Кризис-менеджер та його функції.	2
8.	Організаційна та управлінська культура. Лідерство проти управління. Історичні лідери громадського здоров'я. Формулювання стратегічної політики у галузі охорони здоров'я, здійснення впливу за допомогою формальних механізмів, збір та використання розвідних даних, створення коаліцій та ефективне спілкування, пошук відповідності між стратегією та структурою, а також забезпечення прозорості та підзвітності.	2
9.	<i>Лідерства в галузі громадського здоров'я: форми та функції.</i> Індивідуальне лідерство. Організаційне лідерство. Лідерство громади. Спільне лідерство. Формальне та неформальне лідерство. Лідери громадської думки. Амбасадори здоров'я.	2
10.	Підсумковий модульний контроль	2
	Всього	20

Тематичний план самостійної роботи

№ п/п	Тема	К-ть годин
1	Підготовка до лекцій та практичних занять	62
2.	Підготовка до консультативних занять	40
3.	Підготовка до ПМК	6
4.	Опрацювання тем на освітній платформі у-Arista	36

	<i>Історія розвитку менеджменту, управління та організації охорони здоров'я.</i> Історичні етапи розвитку менеджменту. Історичні етапи розвитку організації охорони здоров'я в різних країнах світу. Історія організації охорони здоров'я в Україні.	6
	<i>Рішення в процесі управління: суть, вимоги, недоліки.</i> Суть управління, вимоги, недоліки. Процес прийняття та реалізації управлінських рішень. Суть та особливості управлінських рішень. Класифікація рішень. Методи прийняття рішень. Технологія прийняття управлінських рішень. Причини прийняття невдалих рішень.	6
	<i>Менеджмент людських ресурсів.</i> Система мотивації в менеджменті людських ресурсів. Суть і зміст менеджменту людських ресурсів. Кадровий менеджмент. Теорії Мак-Грегорі. Особливості роботи з персоналом на початку XXI ст. Розвиток кадрового менеджменту і менеджменту персоналу в Україні.	6
	Поняття та види мотивації. Ранні теорії мотивації пов'язані (теорії А. Сміта, З.Фрейда, Юнга, К. Хорні, Теорія фрустрації). Сучасні теорії мотивації. Теорія А. Маслоу; теорія ERG Клейтона Альдерфера; теорія потреб Девіда МакКлеланда; теорія мотиваційної гігієни Фредеріка Герцберга. Методи мотивації. Мотиваційний ланцюг "потреби - бажання - винагорода"	6
	<i>Кризис менеджмент.</i> Управління конфліктами та стресами. Кризові комунікації. Кризис-менеджер та його функції.	6
	<i>Наукові концепції лідерства</i> Лідерство та його класифікації. Лідерство, влада і вплив. Лідерство і менеджмент.	6
	Всього	144

Тематичний план консультацій

№ п/п	Тема	К-ть годин
1	Формування та прийняття управлінського рішення в системі громадського здоров'я.	2
2	Протидія маніпуляціям в системі громадського здоров'я.	2
3	Мотиваційні теорії та їх застосування в сфері громадського здоров'я	2
4	Формування навиків оратора у фахівця громадського здоров'я.	2
5	Психологічні аспекти вирішення кризисних ситуацій.	2
6	Дискусія на тему «Роль лідера в історії охорони здоров'я»	2
	Всього	12

Індивідуальні завдання

1. Підготувати есе «Функції лідерства в галузі громадського здоров'я»
2. Підготувати есе: Прийняття управлінського рішення на рівні громади по збереженню здоров'я населення.
3. Підготувати есе: Розробка стратегії та політик в системі громадського здоров'я
4. Підготувати есе: Спілкування та пропаганда здоров'я в суспільстві
5. Підготувати презентацію доповіді «Особистісний аспект лідерства в громадському здоров'ї».
6. Підготувати презентацію доповіді «Амбасадори здоров'я як вид лідерства в громадському здоров'ї».
7. Підготувати доповідь з презентацією «Міжсекторальний підхід у як основа взаємодії суб'єктів громадського здоров'я.»
8. Підготувати доповідь з презентацією «Мотивація в менеджменті»

! Тематика індивідуального завдання узгоджується с викладачем під час контактних годин. Виконуються письмово або у форматі PowerPoint. Письмові роботи здаються викладачеві в електронному вигляді.

Звертаємо увагу, що всі письмові роботи будуть перевірені технічними засобами на відсутність запозичень та використання штучного інтелекту. Відповідальність за порушення принципів академічної доброчесності будуть притягнуті до відповідальності згідно Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету.

https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/Sj670MBVmC9qGVuTmHU8k9ZGKuX3DlzIwRNr8pBu.pdf?_ga=2.33887781.529941486.1673284817-765747213.1673284806

Перелік питань до ПМК

1. Предмет, об'єкт і суб'єкт менеджменту;
2. Основні риси та характеристики менеджменту. Функції менеджменту.
3. Управління як процес. Особливості управлінської діяльності.
4. Компетентність менеджера в сфері охорони здоров'я.
5. Ролі та завдання менеджерів.
6. Лідерство та його класифікації. Лідерство, влада і вплив. Лідерство і менеджмент.
7. Функції лідерства в галузі громадського здоров'я.
8. Історичні лідери громадського здоров'я.
9. Формулювання стратегічної політики у галузі охорони здоров'я.
10. Здійснення впливу за допомогою формальних механізмів.
11. Створення коаліцій та ефективне спілкування в адвокаційних компаніях.
12. Пошук відповідності між стратегією та структурою.
13. Забезпечення прозорості та підзвітності.
14. Прийняття рішень та вирішення проблем.
15. Прогнозування та бачення.
16. Розробка стратегії та політики.
17. Спілкування та захист здоров'я.
18. Розбудова коаліції та створення мереж.

19. Процес прийняття управлінських рішень в сфері громадського здоров'я
20. Форми лідерства у громадському здоров'ї.
21. Індивідуальне лідерство.
22. Організаційне лідерство.
23. Лідерство громади.
24. Спільне лідерство.
25. Організація лідерства громадським здоров'ям в Європі.
26. Національний рівень організації лідерства..
27. Міжнародний рівень організації лідерства.
28. Здійснення, зміцнення та розвиток лідерства у галузі громадського здоров'я.
29. Варіанти політики для зміцнення лідерства у галузі громадського здоров'я.
30. Кризис менеджмент: задачі, методи.
31. Методи протидії конфліктам.
32. Методи протидії маніпуляціям.
33. Менеджмент людських ресурсів.

Форма підсумкового контролю успішності навчання - підсумковий модульний контроль.

Система поточного та підсумкового контролю

Система поточного та підсумкового контролю

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий контроль. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Критерії оцінювання зазначені в Положенні про організацію та методіку проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/6Tdcp23hyEkS7hqbJXdxvJVvURg4ZBljhCLVpOoU.pdf

Результати навчальних досягнень здобувачів освіти під час міжсесійного періоду визначаються автоматично у вигляді «слав/не склав» платформою e-Aristo і є обов'язковою умовою для допуску до підсумкового контролю.

На передодні останнього заняття викладач проводить розрахунок середньої оцінки поточної успішності здобувача вищої освіти, потім проводить конвертацію балів згідно таблиці. До ПМК допускаються здобувачі вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж поточного контролю (середній бал успішності 3,0 і вище), не мають невідпрацьованих пропусків лекційних та практичних занять, засвоїли теми, що винесені для самостійної роботи в межах модуля та виконали всі вимоги з навчальної дисципліни.

При проведенні ПМК здобувач освіти отримує буклет з тестовими запитаннями та ситуаційною задачею.

Здобувачі освіти, які складають ПМК, повинні набрати мінімальну кількість балів – 50. Передбачено два перескладання за дозволом адміністрації інституту.

Здобувачі вищої освіти, які під час вивчення дисципліни мають середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0, звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці, при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні модулю (залікового кредиту) – 200 балів, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів, за результатами модульного підсумкового контролю – 80 балів.

Методи навчання

- вербальні (лекція, відео лекція, пояснення, розповідь, бесіда);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (вирішення кейсів, складання плану прийняття управлінського рішення).
- активні методи (мозковий штурм, кейс-метод, ситуаційний аналіз)

Методи контролю

Усний контроль, тестовий контроль, самоконтроль.

Методичне забезпечення:

- силабус дисципліни;
- тестові завдання;
- кейси до практичних занять та консультацій (ситуаційні задачі, проблемні питання, звітна документація закладів охорони здоров'я тощо);
- мультимедійні презентації лекцій;
- контент платформи eAristo.

Рекомендована література

Базова

1. Адізес І. Командне лідерство. Як порозумітися з будь-яким менеджером. К.: Наш формат, 2019. 304 с.
2. Варенко В.М. Основи аналітики: Навчальний посібник. Київ. В-во Ліра-К. 2022. С.247.
3. Голованова І. А. Організація та економіка охорони здоров'я: навч. посіб. / І. А. Голованова, І. В. Белікова, Н. О. Ляхова. – Полтава, 2021. – 236 с. <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/19304>
4. Лідерство та антикризовий менеджмент/ Войтко С.В., Мельниченко А.А. Київ, 2021. С.194 .
5. Комунікації в охороні здоров'я монографія / М.А. Знаменська, Г.О. Слабкий, Т.К. Знаменська – Київ, 2019. - 194 с.

Допоміжна

1. Європейська програма роботи, 2020–2025: Спільні дії для міцнішого здоров'я. Копенгаген: Європейське регіональне бюро ВООЗ; 2021. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/345924/WHO-EURO-2021-1919-41670-59496-ukr.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Особливості впливу стилю лідерства в організаціях національної системи охорони здоров'я. / К.Д. Бордюг// Сучасний менеджмент: тенденції, проблеми та перспективи розвитку. Тези доповідей 28 листопада 2019 р. Дніпро. Електронне видання, 2019. с. 233-235.

3. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононець Н.В. Основи лідерства: електронний посібник для самостійної роботи студентів. Полтава : ПУЕТ, 2018. 241 с.
4. Організаційне лідерство як інструмент організації діяльності закладу охорони здоров'я та її вдосконалення/ М. М. Шкільняк, Н. М. Кривокульська //Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. 2022. № 1 (91). С. 64-69.
5. Практичний посібник з адвокації для організацій громадянського суспільства (ОГС) та організацій пацієнтів/Програма розвитку ООН в Україні. – О. Надута-Скринник. – К., 2022. – 107 с. https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/practical-guide-advocacy-csos-patient-organisations?fbclid=IwAR1VjAAb_ iyO6_RBnzVMQRbWL8LjQSD0gpv1T7ZLp9MUuqidVtBOP4yXyds
6. Effect of transformational and transactional leadership style on public health centre performance/Agus Purwanto, Innocentius Bernarto, Masduki Asbari, Laksmi Mayesti Wijayanti, Choi Chi Hyun//Journal of Research in Business, Economics, and Education. Volume 2 (1), 2020, p. 304-314.
7. Health policy and leadership models during the COVID-19 pandemic: A review/Maria Nicola, Catrin Sohrabi, Ginimol Mathew and ath//International Journal of Surgery/ Volume 81, September 2020, Pages 122-129.
8. Чого вартий успіх: Уроки досягнення досконалості / С. А. Шварцман ; пер. В. Глінка. - К. : Bookchef, 2021. - 352 с.

Інформаційні ресурси

1. Всесвітня організація охорони здоров'я www.who.int
2. Національна медична бібліотека США – MEDLINE www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
3. Канадський центр доказів в охороні здоров'я www.cche.net
4. Центр контролю та профілактики захворювань www.cdc.gov
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України www.phc.org.ua

Розробник: доцент, к.економ.наук. Тетяна МАЦ